

دوست تالاشتا بىلىشكە تېگىشلىك مۇھىم ئىشلار

بىلىمخۇمار

2015-يىلى 9-ئاينىڭ 25-كۈنى

تور ئىسمى «mayin» دەپ يېزىلىدىغان بىر قېرىندىشىمىز باغداش مۇنبىرى
(<http://bbs.bagdax.cn/thread-32282-2-1.html>، 10-قەۋەت) دە ماڭا تۆۋەندىكى ئىنكاسنى
قالدۇرۇپتۇ:

«ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم، بىلىمخۇمار ئەپەندى!

تور دۇنياسى ئارقىلىق بىزگە يېڭى ئۇچۇر ۋە بىلىملەرنى بىرۋاقتانلىقىڭىزدىن تولمۇ سۆيۈنمەن، ھەم
ماقاللىرىڭىزنى ئىمكانقەدەر تولۇق ئوقۇشقا تىرىشىپ، نۇرغۇن بىلىملەرگە ئىگە بولۇپ كېلىۋاتىمەن. بۇنىڭ ئۈچۈن
سىزگە پەقەت رەھمەتلا دېيەلەيدىكەنمەن، ئاددى رەھمىتىمنى قۇبۇل قىلغايىسىز.

ئۆز پىكرىمگە كەلسەم، يېقىندىن بېرى بىر ئادەمنىڭ قانداق كىشىلەر بىلەن ئارىلىشىشى شۇ ئادەمنىڭ كۆز قارشى
ۋە ئىدىيىسىنىڭ ئۆزگىرىشىنى كەلتۈرۈپ چىقارمىدۇ؟ دىگەن مەسىلىدە كۆپ ئويلىنىدىغان بولۇپ قالدىم، مەن ئەزەلدىن
بۇ مەسىلىگە «ئادەم ئۆزى قانداق بولسا شۇنداق ئادەملەر بىلەن ئارىلىشىپ ئۆتىدۇ» دەپ قارايتىم، ئەمما بىر دوستۇم
بۇ قارشىمىنى رەت قىلىپ، مۇنداق دېدى: «ھەر قانداق تەبىئىدىكى ھەر قانداق يولدا ماڭغان ئادەملەر (زەھەر
سودىسى قىلىدىغان، ئادەم سودىسى قىلىدىغانلاردىن باشقا) بىلەن ئارىلىشىپ ئۆتكەن ياخشى، بۇنىڭ جەمئىيەتنى
چۈشىنىشتە پايدىسى بار»، دەيدۇ. شۇنىڭ بىلەن يەنە قايتا ئويلىنىدىم. ئۇنىڭ دىگىنىمۇ مەلۇم جەھەتتىن ئېيتقاندا
ئورۇنلۇق ئىكەن. ئەمما يەنىلا ئۇنىڭ بۇ قارىشىنى قۇۋەتلەپ مۇتلەق توغرا دەپ قارىمايمەن.

مېنىڭ بىلمەكچى بولغىنىم: مەلۇم دائىردىكى ئىجتىمائىي مۇھىت، سىياسىي تۈزۈلمە ۋە ئەتراپتىكى ئادەملەرنىڭ
ئىدىيە كۆز قاراشلىرى شۇ مۇھىت دائىرىسىدە ياشاۋاتقان ئادەمگە قانداق تەسىرلەرنى كۆرسىتىدۇ. بۇرۇنقىلار
ئېيتقاندەك، «يامانغا يولۇقساڭ يارىسى، قازانغا يولۇقساڭ قارىسى يۇقار» دىگەن تەمسىلدەك ئىلغار ئىدىيىدىكى بىر
توپتىن ئايرىلىپ، ئۇزۇن مەزگىل ئىدىيىسى ئانچە تەرەققىي قىلمىغان بىر توپ كىشىلەر ئارىسىدا ياشاپ قالغان
كىشىلەردە قانداق روھىي ۋە ئىدىيە جەھەتتىن قانداق ئۆزگىرىش بولۇشى مۇمكىن؟ ھەممىزگە ئايان، يۇرتىمىزدا
جۇغراپىيەلىك جەھەتتىن ئايرىلغان شىمال ۋە جەنۇپنىڭ سىياسىي تۈزۈلمىسىدە، مۇھىتىدا، شۇ يەرلىك كىشىلەرنىڭ ئىدىيە
كۆز قاراشلىرىدا نۇرغۇن ئوخشىماسلىقلار بار، شىمال ۋە جەنۇپ كىشىلىرىنىڭ قىممەت قاراش، ئىدىيە جەھەتتە بىرلىككە
كېلىشىگە قانداق شارائىت كېرەك؟ يەنە بىرى، دۆلىتىمىزدە پۇقرالارغا پايدىلىق نۇرغۇن سىياسەت تەدبىرلەر، يۆلەش
ياردەم قىلىش سىياسەتلىرى يولغا قويۇلۋاتىدۇ. دىققەت قىلسام، تۆۋەن كاپالەتلىك تۇرمۇش پۇلى ئېلىش ئۈچۈن باي
بولسۇن نامرات بولسۇن يول ماڭدىغان ئىشلار كۆپكەن. مەن بۇ ئىشنى پەقەت كالىلامدىن ئۆتكۈزۈلەلمىدىم. ئۇلارنىڭ
قارىشىچە، بىكارغا بېرىدىغان پۇل بولغاندىكىن ئۇنىڭ بۇنىڭغا يالۋۇرۇپ يول مېڭىپ ئېلىۋالسا ياخشىكەن. ئەمما
نۇرغۇن شۇ پۇلغا ئېھتىياجلىق كىشىلەر يەنىلا قىيىنلىقتا. سىز بۇ خىلدىكى كىشىلەرنىڭ قىممەت قارىشىغا قانداق
قارايسىز؟

يۇقارقى مەسىللەرنى چۆرىدىگەن ئاساستا، ئىجتىمائىي مۇھىت ۋە ئادەمنىڭ ئادەمگە كۆرسىتىدىغان تەسىرى
ھەققىدە يېڭى بىلىملەردىن بىزنى خەۋەردار قىلىشىڭىزكەن دىگەن ئۈمىدىم بار، رەھمەت. <<

«mayin» قېرىندىشىمىزنىڭ ئۇچۇرىنى ئوقۇغاندىن كېيىن، بىر ئاز ئويلىنىدىم، ھەمدە ئازراق ئىزدەندىم. مەن مەزكۇر ماقالىدە دوست تاللاشتا بىلىشكە تېگىشلىك مۇھىم ئىشلار ئۈستىدە توختىلىمەن.

بىر ئادەمنىڭ قانچىلىك دوستى بولسا ئەڭ مۇۋاپىق بولىدىغانلىقى ھەر بىر ئادەمگە قاراپ ئوخشىمايدۇ. مېنىڭ ئۆز سەرگۈزەشتىلىرىم ۋە چەت ئەللەرگە چىققاندىن بۇيان كۆزەتكەنلىرىم ئاساسدا يەكۈنلەپ چىققان خۇلاسە مۇنداق: ئەقىللىق ئادەملەرنىڭ دوستلىرى ئىككى چەمبىرەكنىڭ ئىچىدە بولىدۇ.

بىرى كىچىك چەمبىرەك بولۇپ، ئۇنىڭدا دىلداش دوستلىرى، بىلىم ۋە قابىلىيەت جەھەتتە ئۆزىنى تولۇقلايدىغان، تاللىغان ھايات يولى ئوخشاش ياكى ئوخشاپ كېتىدىغان كىشىلەر بار بولىدۇ. مەسىلەن، مېنىڭ بىر كىچىك چەمبىرىكىم ئىچىدە ئۆز ئەھۋالىمىز ئۈستىدە قاتتىق باش قاتۇرىدىغان، قاتتىق ئىزدىنىدىغان، ھەمدە ئۆز ئەھۋالىمىزنى ياخشىلاش يولىدا قولدىن كېلىدىغان ھەممە ئىشلارنى قىلىشقا تىرىشىدىغان ئوت يۈرەك قېرىنداشلىرىمىز بار. مېنىڭ يەنە بىر كىچىك چەمبىرىكىم ئىچىدە مەن قىلىۋاتقان يېزىقچىلىق ئىشلىرىمغا ئەمەلىي ۋە روھىي جەھەتتىن يېقىندىن ياردەمدە بولۇۋاتقان قېرىنداشلىرىمىز بار. مەن بۇ ئىككى چەمبىرەك ئىچىدىكى كۆپىنچە قېرىنداشلار بىلەن تور ئارقىلىق تونۇشقان. ھەمدە ئۇلارنىڭ خېلى كۆپ قىسمى بىلەن ھازىرغىچە بولغان ئۆمرۈمدە بىرەر قېتىم كۆرۈشۈپ باقمىغان. ئەمما، بىر يەردە كۆرۈشۈپ قالساق، خۇددى كىچىكىمىزدىن تارتىپ بىللە چوڭ بولغان دوستلاردەك بىر دەمدىلا ئىچقويۇن-تاشقويۇن بولۇپ كېتىمىز. ئايالىم بىلەن ئىككىمىز ئامېرىكىدىن باشقا دۆلەتلەرگە ساياھەتكە بارغاندا ئەنە شۇنداق ئۆمرۈمىزدە بىرەر قېتىم كۆرۈشۈپ باقمىغان دوستلارنىڭ ئۆيىگە چۈشۈپ، ياكى بولمىسا ئۇلار مەخسۇس بىزنى دەپ تەييارلىغان سورۇنلارغا بېرىپ، ئۇلارنىڭ قىزغىن كۈتۈۋېلىشىغا ۋە ناھايىتى زور ياردىمىگە ئېرىشتۇق. شۇلارنىڭ بولغىنىدىن بىزنىڭ ساياھىتىمىز تولمۇ مۇۋەپپەقىيەتلىك بولدى. بۇ خىل ئەھۋال ھازىرمۇ داۋاملىشىۋاتىدۇ.

يەنە بىرى بولسا چوڭ چەمبىرەك بولۇپ، ئۇنىڭدا ھەر خىل ئادەملەر بار بولىدۇ، ھەمدە ئۇلار ئۆزىنىڭ كىشىلىك مۇناسىۋەت تورىنىڭ ئەزالىرى بولىدۇ. مەسىلەن، مېنىڭ چوڭ چەمبىرىكىم ئىچىدە مەن بىلەن بىر شتاتتا تۇرىدىغان، ۋە بىز بىللە مېھماندارچىلىق قىلىپ ئۆتىدىغان ئۇيغۇر ۋە تەنداشلىرىمىز بار. ئۇلار بىلەن بىز سورۇندا بىللە ئوينىمىز، ئەمما ئۇلارنىڭ ئىچىدە ماڭا ئوخشاش ماقالە يېزىش ئۇ ياقتا تۇرسۇن، مېنىڭ بىرەر پارچە ماقالەمنى تولۇق ئوقۇپ قويدىغانلارمۇ ئاساسەن يوقنىڭ ئورنىدا. بىر ئادەمنىڭ مۇۋەپپەقىيەتلىك بولۇشىدا بۇ ئىككى خىل گۇرۇپپىدىكى ئادەملەرنىڭ ھەممىسى مۇھىم رول ئوينايدىغان بولۇپ، ئۇلار بىر-بىرىنى تولدۇرىدۇ. ئەمما بىر-بىرىنىڭ ئورنىنى ئالمايدۇ. ئەگەر سىز ئاشۇ ئىككى گۇرۇپپىنىڭ ئىچىدىكى پەقەت بىرى بىلەنلا ئارىلىشىپ، يەنە بىرى بىلەن ئارىلىشىمىسىڭىز، سىز چوڭ زىيانلارنى تارتىسىز. ياكى بولمىسا ئۆزىڭىزگە پايدىلىق كۆپ پۇرسەتلەردىن مەھرۇم قالسىز.

ئامېرىكا مائارىپ سىستېمىسى ياش-ئۆسمۈرلەردە ئىجتىمائىي مۇناسىۋەت ئىقتىدارىنى يېتىلدۈرۈشنى ئىنتايىن قاتتىق تەكىتلەيدۇ. ئاتا-ئانىلار بالىلىرىنى باشلانغۇچ يېشىغا توشقاندا، ياكى ئۇنىڭدىنمۇ بۇرۇن شەنبە-يەكشەنبە كۈنلىرى ياكى مەكتەپتىن قويۇپ بەرگەندىن كېيىن ھەر خىل پائالىيەت ئېلىپ بارىدىغان تەنھەرىكەت تۈرلىرىگە قاتناشتۇرىدۇ. ئامېرىكا مەكتەپلىرىدە تاپشۇرۇق بەك ئاز بولغاچقا، بۇنداق قىلغاندا، بىرى بالىلارنى يامان ئىشلارغا ئارىلىشىپ قېلىشتىن توسۇپ قالغىلى بولىدۇ. يەنە بىرى ئۇلاردا كىشىلىك مۇناسىۋەتنى قانداق بىر تەرەپ قىلىش، قانداق قىلىپ كۆپلىگەن كىشىلەر بىلەن ھەمكارلىشىپ بىر ئىشنى ۋۇجۇدقا چىقىرىش قابىلىيەتلىرىنى يېتىلدۈرىدۇ. ئۈچىنچىسى، بۇنداق قىلىش بالىلارنىڭ بەدىنىنىڭ ساغلام بولۇشىمۇ زور دەرىجىدە پايدىلىق. تۆتىنچىسى، بۇنداق قىلىش

باللارنىڭ ئۆزىدىكى تالانتلارنى ۋە ئۆزىنىڭ قىزىقىشىنى بايقىۋېلىشىغا ناھايىتى ئوبدان پۇرسەتلەرنى يارىتىپ بېرىدۇ.

يۇقىرىقىدەك، مەكتەپنىڭ سىرتىدىكى تەنھەرىكەت تۈرلىرىدىن باشقا، ئامېرىكىنىڭ باشلانغۇچ، ئوتتۇرا ۋە ئالىي مەكتەپلىرىنىڭ ھەممىسىدە ئوقۇغۇچىلارنىڭ ھەر خىل كەسىپى گۇرۇپپىلىرى بار. ئۇلار «ئوقۇغۇچىلار كۇلۇبى» (student club) دەپ ئاتىلىدۇ. مەسىلەن، قار تېپىلىش كۇلۇبى، سۇ ئۇزۇش كۇلۇبى، ماشىنا كۇلۇبى، ۋە رادىئو كۇلۇبى دېگەندەك. مەكتەپ بۇ كۇلۇبلارنىڭ تەشكىللىنىشىگە ياردەم قىلىدۇ. بەزىدە يېتەكچى ئوقۇتقۇچىمۇ بېكىتىپ بېرىدۇ. ئەمما ئۇلارنى ماڭدۇرۇش ئىشىنى پۈتۈنلەي ئوقۇغۇچىلار ئۆزلىرى قىلىدۇ. بۇنداق ئىشلارنىڭمۇ يۇقىرىدا تىلغا ئېلىنغان 4 خىل ئەھمىيىتى بار بولۇپ، ئۇنىڭدىن باشقا ياش ئۆسمۈرلەر ئۆزى قىزىققان ياكى ئۆزى ياخشى قىلالايدىغان بىرەر ساھەدە كىچىكىدىن باشلاپلا ئۆزىنى تېخىمۇ تەرەققىي قىلدۇرۇش پۇرسىتىگە ئېرىشىپلا قالماي، ئۆزى ياخشى كۆرگەن ئىش بىلەن شۇغۇللىنىپ، ھاياتىنى ناھايىتى خۇشال ۋە مەنىلىك ئۆتكۈزىدۇ.

ئوغلۇم دىلشات ئوتتۇرا مەكتەپتە ئوقۇۋاتقان ۋاقىتتا، مەن بىر قېتىم ئۇنىڭ مەكتىپى ئورۇنلاشتۇرغان ئىشلارغا قاتناشتىم. ھەتتا بىر قېتىم «ئاتا-ئانىلاردىن تەركىب تاپقان مەسلىھەتچى گۇرۇپپىسى» غىمۇ ئەزا بولۇپ بەردىم. شۇ چاغدا مەكتەپ رەھبەرلىرى بىزگە مۇنداق بىر ئىشنى ئېيتتى: ياش-ئۆسمۈرلەر ئۈچۈن دەرىستىن سىرتقى پائالىيەتلەرگە قاتنىشىش ئۇلارنىڭ دەرىسلەردە ئەلا نەتىجە بىلەن ئوقۇغىنى بىلەن ئوخشاش دەرىجىدە مۇھىم. ئەگەر بىر ئوقۇغۇچى ھەممە دەرىسلەردە ئەلا نەتىجە بىلەن ئوقۇپ، دەرىسنىڭ سىرتىدىكى ئىشلاردا يوق بولىدىكەن، ئەڭ كۆپ بولغاندا ئۇ ئوقۇغۇچى پەقەت يېرىم ئادەم بولىدۇ. كۆپىنچە ۋاقىتلاردا ئۇنىڭدىنمۇ تۆۋەنرەك تۇرىدىغان ئادەم بولۇپ قالىدۇ.

ئەنە شۇنداق بولغاچقا، ئامېرىكىدىكى داڭلىق مەكتەپلەر ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىشتا ئوقۇغۇچىنىڭ ئوتتۇرا مەكتەپتىكى ئوقۇش نەتىجىسى بىلەن ئۇنىڭ دەرىستىن سىرتقى پائالىيەتلەرگە قاتنىشىش ئەھۋالىغا ئوخشاش دەرىجىدە قارايدۇ. خېلى كۆپ مەكتەپلەر قوبۇل قىلىنىدىغان ئوقۇغۇچىلارغا مۇنداق شەرت قويدۇ: ئۆز مەكتىپىگە ئىلتىماس قىلىشتىن بۇرۇن، دوختۇرخانا ياكى ئامبۇلى تەشكىلاتقا ئوخشاش بىر يەردە كەم دېگەندە 60 سائەت پىدائىي بولۇپ ئىشلىگەن بولۇش. بۇ يەردە مەكتەپلەر بىر ئوقۇغۇچىنىڭ بۇرۇن دەرىستىن سىرتقى پائالىيەتلەرگە قاتنىشىش ئەھۋالىنى ئوقۇغۇچىلارنى دەرىجىگە ئايرىشنىڭ بىر خىل شەرتى سۈپىتىدە پايدىلىنىدىغان بولسىمۇ، بۇ ئىشتا كۆزدە تۇتۇۋاتقان ئاساسلىق نەرسە ئوقۇغۇچىلارنى ئۇنىۋېرسال تەرەققىي قىلدۇرۇش، بولۇپمۇ ئۇلارنى ئىجتىمائىي مۇناسىۋەتتە ناھايىتى قابىلىيەتلىك قىلىپ يېتىلدۈرۈشتىن ئىبارەت.

ئەمدى ئۆز ئەھۋالىمىزغا قاراپ باقىدىغان بولساق، ئۇيغۇرلار كىشىلىك مۇناسىۋەتتە، كىشىلەر بىلەن كىشىلەر ئوتتۇرىسىدىكى ئالاقىدە، ۋە لىدېرلىق (باشلىقلىق) قابىلىيىتىدە بىر قەدەر ئاجىز. ئۆز-ئارا مۇناسىۋەتتە ئۆزىنىڭ مەقسىتىنى ئېنىق ۋە ئىخچام ھالدا ئۇقتۇرالماسلىق، ئۆز بىلىمىنى باشقىلارغا ئۈنۈملۈك ھالدا يەتكۈزەلمەسلىك ئەھۋاللىرىمۇ ئېغىر. نۇرغۇن ياشلىرىمىز باشقىلاردىن توغرا سوئالنى سورايدۇ ياكى سوئالنى توغرا سورايدۇ جەھەتتىمۇ ناھايىتى ئاجىز. بۇنىڭ ئاساسلىق سەۋەبى ئۇيغۇر مائارىپىدا يۇقىرىدا بايان قىلىنغان ئوخشاش بىر سىستېما مەۋجۇت ئەمەسلىكىدۇر.

كىشىلىك مۇناسىۋەتنى ئىلمىي، ئاقىلانە ۋە ئۈنۈملۈك ئېلىپ بېرىش ئىقتىدارلىرىنى دەرسخانىدا ئۆگەتكىلى ياكى ئۆگەنگىلى بولمايدۇ. ئۇلارنى چوقۇم ئەمەلىيەت جەريانىدا ئۆگىنىش كېرەك.

1- رەسىم: دوستلار بىللە ئۆتكۈزگەن كۆڭۈللۈك پەيتلەردىن بىر كۆرۈنۈش. ئامېرىكىدا ياشاۋاتقان 5 جۈپ ئەر- ئايال 2014- يىلى 1- ئۆكتەبىر كۈنىدىن 8- ئۆكتەبىر كۈنىگىچە ئىتالىيەنىڭ رىم شەھىرىدە بىر چوڭ تىپلىق ساياھەت پاراخوتىغا چۈشۈپ، ياۋروپادىكى 3 دۆلەتنىڭ 10 شەھىرىنى ساياھەت قىلغان. بۇ رەسىم شۇ چاغدا پاراخوتنىڭ ئۈستىدە تارتىلغان.

ستاشيا پىئېرس (Stacia Pierce) ئامېرىكىدىكى «ئەڭ ئالىي تۇرمۇش ئۇسۇلى شىركىتى» (Ultimate Lifestyle Enterprises) دېگەن شىركەتنىڭ لىدېرى، تۇرمۇش مەسلىھەتچىسى ۋە كەسىپ مۇتەخەسسسى بولۇپ، ئۇ 2014- يىلى يازغان بىر پارچە ماقالىدە توغرا دوست تاللاشتا بىلىشكە تېگىشلىك 11 خىل مۇھىم ئىشنى ئوتتۇرىغا قويغان. مەن تۆۋەندە ئاشۇ ماقالىنىڭ مەزمۇنىنى بايان قىلىپ ئۆتىمەن. ئەگەر ئۇنىڭغا ئۆز كۆز- قارىشىمنى قوشۇپ قويماقچى بولسام، ئۇنى بىر «ئىلاۋە شەكىلدە» قىستۇرۇپ قويىمەن.

كىشىلىك مۇناسىۋەت بىر لىفىتقا ئوخشايدۇ. ئۇ بەزىدە سىزنى يۇقىرىغا ئۆرلىتىدۇ، ۋە بەزىدە سىزنى پەسكە تۆۋەنلىتىۋېتىدۇ. باشقىلار بىلەن ئورناتقان ھەر بىر مۇناسىۋەت ئۇزۇن-مۇددەتلىك بولمايدۇ. بەزىدە سىز ئۆزىڭىزنى بىر ۋاقتى ئاللىقاچان ئۆتۈپ كەتكەن زىيانلىق مۇناسىۋەت ئىچىدىن تاپىسىز. شۇڭلاشقا توغرا مۇناسىۋەتلەرنى تاللاش تولىمۇ مۇھىم. ئۆزىڭىزنىڭ ئۇزۇن مۇددەتلىك مۇۋەپپەقىيىتىگە كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن چوقۇم دوستلارنى توغرا تاللىشىڭىز كېرەك. دوستلارنى توغرا تاللاشتا تۆۋەندىكى ئىشلارنى بىلىشىڭىز كېرەك:

1. ئۆزىڭىزدىن ئۈستۈن تۇرىدىغان ئادەملەرنى تاللاڭ

ئەگەر سىز تۇرمۇشىڭىز، كەسپىڭىز ۋە شىركىتىڭىزنى يەنە بىر بالداققا يۈكسەلدۈرمەكچى بولىدىكەنسىز، چوقۇم ئۆزىڭىزدىن بىر بالداق ئۈستۈن تۇرىدىغان كىشىلەر بىلەن دوست بولۇشىڭىز كېرەك. شۇ ئارقىلىق سىز نەزىرىڭىزنى تېخىمۇ چوڭ مۇمكىنچىلىكلەرگە تاشلىيالايسىز. سىز ئۆزىڭىز بىلەن ئوخشاش خىلدىكى كىشىلەر بىلەن بولغاندا، ئۆزىڭىزنى ئەڭ راھەت ھېس قىلىشىڭىز بىر تەبىئىي ئەھۋال بولۇپ، ئاشۇنداق قىلىشىڭىز بولۇۋېرىدۇ. ئەمما، سىز بەزىدە ئۆزىڭىزنىڭ راھەت رايونىنىڭ سىرتىغا چىقىپ، سىزنى تېخىمۇ چوڭ ئىشلار، يېڭى ئۇچۇرلار ۋە تېخىمۇ يۇقىرى سەۋىيىلىك تۇرمۇش ئىچىگە ئېلىپ كېرەلەيدىغان كىشىلەر بىلەنمۇ دوست بولۇشىڭىز كېرەك. ئەگەر سىز ئاشۇنداق دوستلارنىمۇ قەدىرلەيدىكەنسىز، سىز تېخىمۇ يۇقىرى پەللىگە چىقالايسىز.

2. دوستنى قىممەت قارىشى ئۆزىڭىزنىڭكى بىلەن ئوخشىشىپ كېتىدىغان كىشىلەردىن تاللاڭ

رەڭگارەڭ كىشىلەر بىلەن ئارىلىشىشنىڭ كۆپ جەھەتتىن پايدىسى بار بولسىمۇ، قىممەت قارىشى ۋە ئەقىدە مەسىلىسىگە كەلگەندە، ئۆزىڭىزنىڭ ئەڭ يېقىن دوستلىرىنى دىلداش كىشىلەردىن تاللىشىڭىز ئەڭ ياخشى بولىدۇ. سىز باشقىلارنىڭ پىكىرلىرىگە ۋە باشقىلارنىڭ سىز بىلەن پەرقلەندىغان تەرەپلىرىگە ھۆرمەت قىلالايدىغان بولغان تەقدىردىمۇ، ئەگەر سىز ئۆزىڭىزنىڭكى بىلەن ئوخشاش قىممەت قارىشىغا ئىگە كىشىلەرنى دوست تۇتىشىڭىز، سىز بەزى ئىشلاردا مۇرەسسە قىلىشقا مەجبۇرى بولمايسىز، ھەمدە باشقىلارنىڭ يامان تەسىرىگە ئۇچرىمايسىز. دوستلارنىڭ قىممەت قاراشلىرى ئوخشاش بولغاندا، ئۇلار ئۆز-ئارا ياردەملىشىدۇ ۋە بىر-بىرىنى نازارەت قىلىدۇ.

3. ئورتاق نىشانى بار كىشىلەرنى دوست تۇتۇڭ

بۇنداق ئادەملەرنى «ئۆزىڭىزنىڭ ھاياتى مەقسىتىنىڭ شېرىكلىرى» دەپ قاراشقىمۇ بولىدۇ. سىزنىڭ ئۆزىڭىزنىڭ نىشانلىرى بىلەن ئوخشاش نىشانلىرى بار دوستلىرىڭىز بار بولىدىكەن، سىلەر ئالغا ئىلگىرىلەشتە بىر-بىرىڭلارغا تۈرتكە بولالايسىلەر. سىلەر ئورتاق نىشانلىقلار ئۈچۈن بىرلىكتە كۈرەش قىلىپ، ئاشۇ نىشانلارنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشتا بىر-بىرىڭلارغا مەدەت بېرەلەيسىلەر.

4. قابىلىيەت جەھەتتە سىزدىكى بوشلۇقنى تولدۇرالايدىغان كىشىلەرنى دوست تۇتۇڭ

ھەممە ئادەمنىڭ ئارتۇقچىلىقلىرى ۋە ئاجىزلىقلىرى بار بولىدۇ. سىز ئۆزىڭىزدىكى ئاجىزلىقلارنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى بىلىسىز. دوستلارنى توغرا تاللاش ئارقىلىق، سىزدە يوق، ئەمما دوستلاردا بار تالانت، ماھارەت ۋە قابىلىيەتلەردىن پايدىلىنالايسىز. دوستلار بىر-بىرىنىڭ ئارتۇقچىلىقلىرىدىن پايدىلانسا، ھەممە تەرەپ تەڭ پايدا ئالىدۇ.

5. سىزنى ئەڭ يۇقىرى دەرىجىدە تىرىشىشقا قىستايدىغان، سىزگە تۈرتكە بولىدىغان، ۋە سىزگە مەدەت بېرىدىغان كىشىلەرنى دوست تۇتۇڭ

ھېچ كىم سەلبىي پوزىتسىيەلىك ياكى داۋاملىق چۈشكۈن يۈرىدىغان بىر ئادەم بىلەن دوست بولۇشنى خالىمايدۇ. بىز ئادەتتە ئىجابىي پوزىتسىيەلىك ۋە داۋاملىق بىزنىڭ روھىمىزنى جانلاندۇرۇپ قويىدىغان كىشىلەر بىلەن بىللە يۈرۈشنى خالايمىز. سىزنىڭ دوستىڭىز قايسى كاتېگورىيەگە كىرىدۇ؟ سىزنىڭ ئۇلار بىلەن بولغان پاراڭلىرىڭىز قانداق پاراڭلار؟ سىزنىڭ ئەڭ ياخشى دوستىڭىز سىزنىڭ گېپىڭىزگە قۇلاق سالدىغان، ھەر قانداق ئەھۋال ئاستىدا سىزگە ئىجابىي جەھەتتىن يار-يۆلەكتە بولالايدىغان كىشىلەردىن بولۇشى كېرەك.

6. قىزىقىشلىرى سىزنىڭكى بىلەن ئوخشاش كىشىلەر بىلەن دوست بولۇڭ

قىزىقىشلىرى سىزنىڭكى بىلەن ئوخشاش دوستلىرىڭىز سىزنىڭ تۇرمۇشىڭىزنى تېخىمۇ ھۇزۇرلۇق قىلىدۇ ۋە بېيىتىدۇ. سىز ئۇنداق دوستلىرىڭىز بىلەن سىرتقا چىقىپ، ھەر خىل پائالىيەتلەرنى بىللە قىلالايسىز.

7. بىلىمگە قاتتىق تەشەنئەتلىرى بار كىشىلەر بىلەن دوست بولۇڭ

ھايات دېگەن ئۆگىنىش، ئۆسۈش ۋە يۈكسىلىش جەريانىدىن ئىبارەت. بىلىمگە قاتتىق تەشەنئەتلىرى بار كىشىلەر بىلەن دوست بولسىڭىز، سىز ئۇلاردىن بىلىم ئالالايسىز. ئۇلارمۇ سىزدىن بىلىم ئالالايدۇ. سىزگە بىرەر ياخشى كىتابنى تەۋسىيە قىلالايدىغان، ياكى سىزگە ئۆزىڭىزنىڭ يۇقىرى بالداققا ئۆرلىشى ئۈچۈن پايدىلىق بولغان ئۇچۇرلارنى بېرەلەيدىغان كىشىلەر بىلەن دوست بولۇش تولىمۇ مۇھىم. كىتابنى كۆپ ئوقۇيدىغان دوستلار پاراڭلىشىشىمۇ ناھايىتى ئۇستا كېلىدىغان بولۇپ، ئۇلار بىلەن پاراڭلىشىشنىڭ ئۆزىمۇ بىر خىل ناھايىتى ھۇزۇرلىق ئىش.

8. كۈرەش نىشانىڭىزغا شېرىك بولالايدىغان كىشىلەرنى دوست تۇتۇڭ

نىشانلىرى ۋە غايىلىرى سىزنىڭكى بىلەن ئوخشاش بولغان، سىزنى ئۆز نىشانلىرىڭىز ۋە غايىلىرىڭىزنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشقا رىغبەتلەندۈرىدىغان كىشىلەرنى «كۈرەش نىشانلىرىڭىزغا شېرىك بولالايدىغان كىشىلەر» دەيمىز. سىز ئاشۇنداق كىشىلەرگە ئۆز مەقسىتىڭىزنى ئېيتىشىڭىز، ئۇلار سىزنىڭ نىشانىڭىزدىن چەتنەپ كەتمەي، توختاۋسىز تىرىشىشىڭىزغا ياردەم قىلىدۇ. ئۇلارنىڭ سىزنىڭ قانداقراق قىلىپ كېتىۋاتقانلىقىڭىزنى تەكشۈرۈپ تۇرۇشىغا، ۋە سىزدىن ئالغا بېسىش ئەھۋالىڭىزنى سوراپ تۇرۇشىغا يول قويۇڭ. سىزمۇ ئۇلارغا شۇنداق قىلىڭ.

9. سىزنىڭ مۇۋەپپەقىيىتىڭىزنى تەبىرىكلەيدىغان كىشىلەر بىلەن دوست بولۇڭ

سىزنىڭ دوستلىرىڭىز يالغۇز سىزنىڭ ئىشلىرىڭىزنى ئىچىگە سىغدۇرالايدىغان بولۇپلا قالماي، سىزنىڭ نەتىجىلىرىڭىزنى تەبىرىكلەيدىغانمۇ بولسۇن. سىزنىڭ ھەقىقىي دوستىڭىز سىز ئۆز سەپىرىڭىزنىڭ ھەر بىر پەللىسىنى تاماملىغاندا، ۋە ھەر قېتىم بىرەر نەتىجە ۋە مۇۋەپپەقىيەتكە ئېرىشكەندە سىزنى تەبىرىكلەيدۇ. ئۇلار سىزنىڭ مۇۋەپپەقىيىتىڭىز ئۈچۈن چىن كۆڭلىدىن خۇشال بولىدۇ، ھەمدە باشقا ھەممە كىشىلەردىن بۇرۇن سىزگە «مۇبارەك بولسۇن!» دەيدۇ. بۇنداق دوستلارنى تاپماق تەس، شۇڭلاشقا ئاشۇنداق كىشىلەرنى تاپقاندا ئۇلارنى ئۆزىڭىزگە يېقىن تۇتۇڭ.

10. ئىشنى ۋۇجۇدقا چىقىرىدىغان كىشىلەر بىلەن دوست بولۇڭ

ئىشنى ۋۇجۇدقا چىقىرىدىغان كىشىلەر ئۆزلىرىنىڭ نىشانلىرىغا ۋە مۇۋەپپەقىيىتىگە ئىنتايىن ئەستايىدىل مۇئامىلە قىلىدۇ. ئۇلار ھاياتقا بوشاڭلىق بىلەن مۇئامىلە قىلمايدۇ، ھەمدە تايىنى يوق ئىشلار ئۈچۈن ۋاقىت ئىسراپ قىلمايدۇ. ئۇلار دەرھال ئەمەلىي ھەرىكەتكە ئۆتىدۇ ۋە ئىشلارنى ۋۇجۇدقا چىقىرىدۇ. ئەگەر سىز ئۆزىڭىزنى ئىشنى ۋۇجۇدقا چىقىرىدىغان ئادەملەرنىڭ بىرى، دەپ ھېسابلايدىكەنسىز، ئۇ ھالدا ئۆزىڭىزگە ئوخشاش كىشىلەردىن دوست تاللاڭ.

11. باشقىلاردىن ئالغانى ئۇلارغا ياندۇرۇڭ. ھەر بىر دوستلۇق «ئېلىپ بەر» مۇناسىۋىتى ئۈستىگە قۇرۇلغان

ئەگەر سىز دوستلىرىڭىزنىڭ ناھايىتى ئېسىل كىشىلەردىن بولۇشىنى ئۈمىد قىلىدىكەنسىز، ئالدى بىلەن ئۆزىڭىز بىر ئېسىل ئادەم بولۇڭ. ئەگەر سىز «ئالتۇن قاندى» بويىچە ياشىسىڭىز، يەنى سىز باشقىلاردىن ئۆزىڭىزگە قانداق مۇئامىلە قىلىشنى كۈتكەن بولسىڭىز سىزمۇ باشقىلارغا شۇنداق مۇئامىلە قىلىسىڭىز، سىز ھەرگىزمۇ ئۈمىدسىزلىنىپ قالمايسىز. ئۇ چاغدا سىزنىڭ يېقىنلىرىڭىز بىلەن بولغان دوستلۇقىڭىز ناھايىتى نەتىجىلىك ۋە پايدىلىق بولىدۇ.

يۇقىرىدىكى مەزمۇنلارنى ئوقۇغاندىن كېيىن، سىز يېقىنلىرىڭىز بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىڭىزنى بىر قېتىم باھالاپ بېقىڭ. سىزنىڭ دوستلىرىڭىز يۇقىرىدىكى ئۆلچەملەرگە توشامدەكەن؟ سىزنىڭ دوستلىرىڭىزنىڭ ئىچىدە سىزنىڭ كۈرەش نىشانىڭىزغا شېرىك بولالايدىغان كىشىلەرمۇ بارمىكەن؟ ئەگەر بار بولسا، ئۇ ناھايىتى ياخشى بولغىنى. ئەگەر يوق بولسا، سىز دوستلىرىڭىزنى قايتىدىن تاللايدىغان ۋاقىت يېتىپ كېلىپتۇ. سىز يۇقىرىدىكى ئۇچۇرلاردىن پايدىلىنىپ يېقىنلىرىڭىز بىلەن بولغان مۇناسىۋەتلەرنىڭ سۈپىتىنى ئۆستۈرەلەيسىز، ھەمدە ئۇزۇن-مۇددەتلىك مۇۋەپپەقىيەتكە ئېرىشەلەيسىز.

ستاشيا پېئېرسنىڭ ماقالىسىنىڭ مەزمۇنى مۇشۇ يەردە ئاخىرلاشتى.

پايدىلىنىش ماتېرىياللىرى:

[1] Eleven Secrets to Choosing the Right Friends

<http://www.huffingtonpost.com/stacia-pierce/11-secrets-to-choosing-the-right-friends.html>

بۇ ماقالىنى ئىنسىمىز «پىداكار» تەھرىرلىدى.

بۇ ماقالىنى ھېچكىمدىن سورىماي، مەنبەسىنى بەرگەن ئاساستا باشقا ھەر قانداق تورغا چىقارسىڭىز، ياكى ئېلېكترونغا ئوخشاش باشقا ھەر قانداق شەكىلدە ئىشلەتسىڭىز بولۇۋېرىدۇ. بۇ ماقالە بارلىق ئۇيغۇرلارغا مەنسۇپ.